

محمدتقی شهبازی

ورزش پهلوانی و زورخانه‌ای در نهاوند

اشاره

یکی از شهرهایی که ورزش باستانی و زورخانه‌ای در آن پیشینه‌ای تاریخی دارد کهن شهر نهاوند است و اگر قرار باشد این ورزش باستانی بازنگاری و احیا شود شهرستان نهاوند توانمندی و ظرفیت لازم را برای آن دارد. گزارشی که جناب آقای محمدتقی شهبازی رئیس هیئت ورزش باستانی نهاوند، تهیه کرده و برای فرهنگیان ارسال داشته‌اند بیانگر چنین حرکت ارزشمندی است. ضمن تشکر از ایشان، توجهتان را به گزارش جلب می‌کنیم.

«فرهنگان»

گستره‌ی ورزش و غنای باستانی، تاریخی و فرهنگی آن در شهرستان نهاوند ظرفیت و توانمندی آن را بالا برده و این شهرستان را خاستگاه ورزشکاران، پهلوانان و شهدا نموده است، به گونه‌ای که نام هر یک از این نام آوران چون ستاره‌ای فروزان بر تارک آسمان استان همدان و در سراسر ایران می‌درخشد. از جمله ورزش باستانی و

پهلوانی از بدو پیدایش در این منطقه رونق داشته و قهرمانان و پهلوانانی نیز تقدیم کشور کرده است.^۱

ورزش باستانی به لحاظ قدمت و پیشینه‌ی خود تأثیر پذیرفته از فرهنگ و تاریخ ایران باستان است که پس از اسلام با عناصر اسلامی - عرفانی عجین شده و با خوی فتوت و جوانمردی در عین زورمندی و دلیری آراسته گردیده است. ورزش باستانی در مسیر زندگی سیاسی و اجتماعی ایران تأثیر به‌سزایی داشته است؛ موضوعی که پرداختن به آن فرصتی دیگر را می‌طلبد. حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، در این خصوص می‌فرماید: ورزش باستانی فقط یک ورزش نیست بلکه یک فرهنگ و تاریخ است.

ورزش پهلوانی و زورخانه‌ای ایران از آداب و رسومی که طی صدها سال در بستر تاریخی کشور شکل گرفته، عجین شده و در هم آمیخته است. آدابی که برگرفته از فرهنگ، تمدن و سنت‌های اجتماعی کشورمان بوده است. در مقاطع مختلفی نیز این آداب تکمیل، اصلاح یا دستخوش تغییرات گردیده است.

از طرف دیگر این ورزش در برخی از مقاطع با بدعت‌های نابه‌جا آمیخته شده یا برخی آداب آن منسوخ شده و قابلیت اجرایی خود را در عصر کنونی از دست داده است، به نحوی که رعایت آن‌ها مانع از رونق و توسعه‌ی این ورزش می‌شده و تا چندی پیش محبوبیت و جذابیت آن را با خطر جدی مواجه ساخته است.

بر این اساس و در راستای تأکیدات حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب، مبنی بر اصلاح و جذاب کردن ورزش به ویژه برای جوانان، فدراسیون کشتی پهلوانی و ورزش‌های باستانی و زورخانه‌ای تشکیل گردید. سپس قوانین و

^۱ - برای نمونه به مقاله‌ی «نگاهی دیگر به زورخانه و کشتی در نهاوند» مندرج در مجله‌ی فرهنگیان شماره‌ی ۱۲ مراجعه شود.

فنون ورزش و آداب و آیین ورزش زورخانه‌ای سنتی، رتبه‌بندی شد ورزشکاران و سایرالتزامات آن با بهره‌مندی از دیدگاه پنجاه و چهار نفر از پیش‌کسوتان، صاحب‌نظران و نخبگان کشور و نمایندگان استان‌های مختلف مورد بازبینی قرار گرفت و آیین‌نامه‌های جدیدی در سال ۱۳۸۸ تهیه و تدوین شد و برای اجرا به هیئت‌های استان و شهرستان‌ها ابلاغ شد.

ناگفته نماند همان‌گونه که هر تغییری با موانع و مخالفت‌ها و مقاومت‌هایی رو به رو می‌شود گذروانتقال از ورزش سنتی قدیم به ورزش مدرن و جدید و اجرای آن‌ها که از سال ۱۳۸۸ پی‌ریزی شده بود با مقاومت‌ها و مشکلاتی همراه بوده است. این مشکلات در شهرستان نهاوند، در مقایسه با سایر نقاط کشور، کمترین سطح خود را داشته است.

هیئت ورزش باستانی نهاوند

در اواخر سال ۱۳۸۸ آقای کریم رضایی، رئیس محترم هیئت ورزش باستانی شهرستان نهاوند، به دلایل شخصی از مسئولیت ورزشی خود استعفا کرد و متعاقب آن، به دلیل این که تنها سالن ورزش باستانی شهرستان به حالت نیمه تعطیل درآمده بود، با اصرار و تأکید آقای کریم رضایی رئیس هیئت وقت و آقای سعید کولیوند رئیس محترم اداره‌ی ورزش جوانان شهرستان از نگارنده (محمدتقی شهبازی) دعوت به عمل آمد تا مسئولیت هیئت ورزش باستانی را بپذیرد.

با ابلاغ مسئولیت هیئت، طی نامه‌ی شماره‌ی ۱۱۰/پ/ه مورخ ۱۳۸۹/۰۲/۲۹ به نگارنده از سوی رئیس هیئت پهلوانی و زورخانه‌ای استان همدان، با امید به عنایت حضرت حق و مددخواهی از امام علی(ع)، با همکاری همشهریان پیش‌کسوت و ورزشکاران برنامه ریزی آغاز شد و اقداماتی به شرح زیر انجام گرفت:

- تشکیل تیم پیش‌کسوتان گروه سنی ۵۰ تا ۶۰ سال، با عنوان مالک اشتر؛

- تشکیل تیم جوانان حضرت علی اکبر(ع)، با مسئولیت آقای جلال سیف و مرشدی آقای محمد سیف؛
- تشکیل کمیته‌ی مرشدان، با مسئولیت آقای مجتبی شهبازی؛
- ساماندهی تیم روستایی دهفول، با مسئولیت و مرشدی آقای نامدار میرزایی؛
- حمایت از تیم حرفه‌ای و مسابقه‌ای نونهالان و نوجوانان، با مدیریت آقای بابک(علی) دلفانی و کسب رتبه‌های کشوری در مسابقات تیمی؛
- حمایت از تیم بسیجیان، با مسئولیت آقای خلیل کولیوند و مرشدی آقایان اسماعیل سیف و فریبرز سیف؛
- ساماندهی تیم سنتی، با رویکرد و آیین‌نامه‌های جدید با مسئولیت آقای محسن عباسی و مرشدی آقای فریبرز سیف تحت عنوان تیم علمدار؛
- ساماندهی تیم یوم‌الله‌جمعه، با مدیریت آقای حبیب رضایی و همکاری آقایان حاج علیرضا قربانی، حاج سیروس سبزه‌علی و قاسم رستم پور؛
- راه اندازی تیم باستانی هلال احمر و ایجاد باشگاه باستانی در هلال احمر؛
- پیگیری عملیات اجرایی ساخت سالن ورزش باستانی جدید در محل استادیوم علیمردیان با مشارکت محمدحسین علیمرادیان در اعطای زمین و اعتبارات کمیته‌ی برنامه ریزی شهرستان؛
- پیگیری احداث و کلنگ زنی سالن ورزش باستانی روستای دهفول از محل اعتبارات سفر سوم ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران جناب آقای دکتر محمود احمدی‌نژاد به شهرستان؛
- مذاکره برای احداث سالن ورزش باستانی آموزش و پرورش و اخذ نظرات مقدماتی مسئولین مربوط؛

- اجرای یادواره‌های سالانه به یاد پهلوان حسین قیاسی و معرفی شهروند منتخب (پهلوان حاج موسی قیاسی) در سالگرد مؤسسه‌ی فرهنگی علیمرادیان؛
 - برگزاری کارگاه آموزشی برای دانشجویان تربیت بدنی مجتمع آموزش عالی بانوان و پیشنهاد و تصویب آشنایی با ورزش باستانی، به عنوان واحد درسی دانشجویان آن دانشگاه؛
 - برپایی مراسم گلریزان برای قحطی زدگان سومالی،
 - اجرای مراسم تیمی زورخانه‌ای در جزیره‌ی ابوموسی به مناسبت رو نمایی از لوح آئین زورخانه‌ای (۱۳۹۲) و میل‌گیری رکورددار میل‌گیری حضرت حجت الاسلام حاج آقا سیفی به نمایندگی از جمهوری اسلامی.
- حال به معرفی تیم پیش‌کسوتان مالک اشتر، که تشکیل و فعالیت آن در مرحله‌ی گذار از ورزش سنتی به ورزش مدرن، از جمله فعالیت‌های کم نظیر در کشور است، می‌پردازیم.
- تیم پهلوانی و زورخانه‌ای مالک اشتر اولویت تیم بزرگسالان شهرستان نهاوند است که اعضای آن با جدیت و با روحیه‌ی خطرپذیری بالا در مرحله‌ی گذار از ورزش سنتی به ورزش مدرن، آن هم از نوع تیم مسابقه‌ای آن، به میدان آمدند. ورزش تیمی مسابقه‌ای زورخانه‌ای ترکیبی از فنون و مهارت‌های ورزش باستانی و ژیمناستیک (شیرین کاری و آکروبات گروهی) است و اجرای آن از عهده‌ی هر ورزشکاری بر نمی‌آید. مهم‌تر از آن تشکیل تیم از نوع مسابقه‌ای بود که نهاوند و استان در دهه‌های اخیر فاقد آن بوده‌اند.
- در مورخ ۱۳۸۹/۰۵/۲۵ آقای حمزه امینیان با ابلاغ رئیس هیئت، به عنوان مسئول تیم و آقای صمد سیف به عنوان مربی تعیین شدند و همچنین آقایان شیرولی

قیانوری، حاج حسین قیاسی، هبت شهبازی، علی عباس محمدی خو، جواد نوری و علی احمد جلالوند اعضای تیم را تشکیل دادند و تمرین های فشرده‌ی بدن سازی و تکمیلی را در روزهای فرد هفته آغاز کردند.

اعضای تیم مالک اشتر (ایستاده از راست): شیرولی قیانوری، جواد نوری، هبت‌الله شهبازی، حاج حسین قیاسی، بابک دلفانی
نشسته از راست: علی‌عباس محمدی خو، نامدار میرزایی، احمدعلی جلالوند

در ادامه‌ی فعالیت، توافق شد آقایان نامدار میرزایی و مجتبی شهبازی به عنوان مرشد به تیم ملحق شوند. در تاریخ ۱۳۹۰/۰۹/۲۰ با حضور ده تن از اعضای هیئت و تیم، با تغییراتی آقایان هبت شهبازی و بابک (علی) دلفانی، به ترتیب مسئولیت تیم و مربیگری آن را بر عهده گرفتند. ناگفته نماند از بدو پیدایش تیم، نیکوکارانی اعضای تیم را تشویق و در تأمین هزینه‌ها یاری کردند و اعضایی چون آقای احمد سیدآقایی فرزند مرحوم سیدحشمت سیدآقایی نیز به عضویت تیم درآمدند، که در کتاب ورزش باستانی و پهلوانان نهاوند به آن‌ها پرداخته خواهد شد.

دیری نپایید به رغم فراز و نشیب‌ها و با توجه به تمرین و برنامه‌های متعدد و متنوع، توفیق الهی شامل حال شد و نتیجه‌ای که شاید برای خود اعضا دور از انتظار

می‌نمود اتفاق افتاد و موفقیت‌های تیم مالک اشتر نهادند عنوان خبری مطبوعات و رسانه‌های استان و ایران گردید.

مهم‌ترین برنامه‌ها و موفقیت‌های تیم

۱- مشارکت در اجرای برنامه‌ی گلریزان برای قحطی زدگان سومالی

در سال ۱۳۹۰، کشور سومالی به علت جنگ‌های داخلی دچار قحطی شد و جامعه‌ی بین‌الملل، از جمهوری اسلامی ایران برای نجات و یاری قحطی زدگان وارد عمل گردید و در این سال رهبر معظم انقلاب بر جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای زلزله زدگان تأکید کرد.

هیئت پهلوانی و زورخانه‌ای شهرستان با مشارکت جمعیت هلال احمر و با حضور مسئولین، از جمله حجت الاسلام والمسلمین حاج آقای مغیثی امام جمعه‌ی شهرستان و جناب آقای اسماعیل زارعی کوشا فرماندار محترم وقت شهرستان، برنامه‌ی گلریزان را به منظور اعلام همدردی با قحطی زدگان و جمع‌آوری کمک‌های مردمی در سالن شهید عبادالله خدارحمی به اجرا درآورد.

در این برنامه حدود پنجاه ورزشکار باستانی با محوریت تیم مالک اشتر برنامه‌ی ورزشی باشکوهی را در جمع صدها نهادندی اجرا کردند و حدود ۲۵ میلیون ریال کمک‌های مردمی برای قحطی زدگان جمع‌آوری شد. مجموع کمک‌های مردمی آن سال شهرستان برای قحطی زدگان به صدها میلیون ریال رسید.

اجرای این مراسم که نوعی بازگشت به اصالت‌های ورزش باستانی بود تأثیر مثبتی بر اذهان حاضرین برجای گذاشت.

۲- کسب مقام سومین یادواره‌ی پهلوان محمدحسین قیاسی مشهور به ادیب^۱ (سال ۱۳۹۰)

سومین دوره‌ی مسابقات و یادواره‌ی پهلوان مرحوم محمدحسین قیاسی مشهور به ادیب (مسابقات تیمی زورخانه‌ای پیش کسوتان ۶۰- ۵۰ و نوجوانان)، با حضور پرشور تماشاچیان نهاوندی در مجموعه‌ی ورزشی شهید عبدالله خدارحمی نهاوند با حضور تیم‌هایی از استان‌های البرز، مرکزی، لرستان، قزوین، تهران و نهاوند، به نمایندگی از استان همدان برگزار گردید که به ترتیب استان البرز مقام اول، نهاوند مقام دوم و استان مرکزی مقام سوم را به دست آوردند.

گفتنی‌ست تیم‌های شرکت‌کننده از بهترین تیم‌های کشوری بودند و این مسابقه اولین مسابقه‌ی تیم مالک اشتر بود که با مرشدی آقای نامدار میرزایی، مربیگری آقای صمد سیف، مسئولیت آقای حمزه امینیان و عضویت آقایان شیرولی قپانوری (میاندار)، علی عباس محمدی خو، حاج حسین قیاسی، جواد نوری، علی احمد جلالوند و هبت شهبازی به اجرا درآمد.

۳- کسب مقام نخست مسابقات استانی گروه سنی ۵۰ تا ۶۰ سال (خرداد ۱۳۹۱)

در این دوره از مسابقات، تیم نهاوند، متشکل از شیرولی قپانوری (میاندار)، جواد نوری (ورزشکار)، هبت الله شهبازی (سرپرست و ورزشکار)، علی عباس محمدی (ورزشکار)، حاج حسین قیاسی (ورزشکار)، علی احمد جلالوند (ورزشکار)، نامدار میرزایی (مرشد)، بابک (علی) دلفانی (مربی)، در مورخ ۱۳۹۱/۰۳/۱۰ در زورخانه‌ی میرزا علی همدانی با اقتدار توانست امتیاز ۱۶۵ مقام نخست مسابقات را کسب کنند و همچنین توانستند جواز حضور در مسابقات جشنواره‌ی پیش کسوتان در شهر مقدس مشهد را به دست آورند.

^۱ - برای اطلاع بیشتر درباره‌ی پهلوان قیاسی به مقاله‌ی محمدعلی قیاسی، مندرج در فرهنگ‌گان شماره‌ی ۴ مراجعه شود.

۴- مقام دوم مسابقات جشنواره‌ی پیش کسوتان کشور (خرداد ماه ۱۳۹۱)

مسابقات کشوری و جشنواره‌ی پیش کسوتان کشور با حضور ده تیم از سراسر کشور، از جمله البرز، کردستان، گلستان، کرمانشاه، خراسان جنوبی، مرکزی، تهران، یزد، لرستان و نهاوند به نمایندگی استان همدان در خردادماه ۱۳۹۱ در مشهد مقدس برگزار گردید. تیم اعزامی نهاوند، متشکل از افراد نامبرده در مسابقات استانی توانستند با مربیگری علی دلفانی و ارائه‌ی ورزشی فنی و با نشاط مقام دوم جشنواره را به دست آورند.

۵- کسب مقام اول مسابقات چهارمین یادواره‌ی پهلوان محمدحسین قیاسی آبان ماه ۱۳۹۱ (تیمی زورخانه‌ای پیش کسوتان ۶۰-۵۰ و گروه سنی نوجوانان)

چهارمین دوره‌ی مسابقات یادواره‌ی پهلوان مرحوم محمدحسین قیاسی نهاوندی با استقبال بی نظیر علاقه‌مندان به ورزش پهلوانی در مجموعه‌ی ورزشی شهید عبادالله خدارحمی نهاوند با حضور تیم‌هایی از استان‌های البرز، کردستان، مرکزی، لرستان، قزوین، تهران و نهاوند با حضور آقایان رضا قدیانی، مسئول کمیته‌ی فنی مسابقات فدراسیون، حسین سبزواری رئیس کمیته‌ی داوران فدراسیون، امام جمعه، سرپرست فرمانداری و مسئولین شهرستان نهاوند برگزار گردید که به ترتیب: نهاوند با کسب ۲۱۱ امتیاز اعجاب انگیز مقام اول، استان مرکزی مقام دوم و استان لرستان مقام سوم را به دست آوردند.

۶- عضویت اعضای تیم مالک اشتر در جمعیت هلال احمر برای امداد و امدادگری

فعالیت‌ها عبارت بودند از اجرای مراسم در مناسبت‌های شهرستانی، از جمله افتتاحیه‌ی مراسم گرامی داشت شهدای روحانی در سال ۱۳۹۱، افتتاحیه‌ی مراسم گرامی داشت معلم شهید محمد طالبیان، تبلیغ برای توسعه‌ی ورزش، کمک‌های مادی و معنوی در اجرای مراسم مختلف ورزش پهلوانی و زورخانه‌ای.